

DAGENS NYHETER.

Konst

Cheferna såg smått plågade ut när vittnesmålen togs upp

Uppdaterad 2017-12-20 Publicerad 2017-12-14

Nu debatteras sexuella trakasserier och övergrepp i den svenska konstbranschen för fullt, efter förra veckans upprop #konstnärligfrihet. Birgitta Rubin kommenterar onsdagskvällens laddade panelsamtal på Moderna museet i Stockholm.

Det var fullsatt i Moderna museets auditorium på onsdagskvällen, närmare 300 personer deltog i den stundtals laddade debatten om "Metoo och konstinstitutionernas ansvar".

Men motsvarade evenemang i måndags på Moderna museet i Malmö bojkottades av konstnärerna som deltagit i uppropet #konstnärligfrihet. De sa nej tack till att vara ett "feministiskt alibi" i ett framstressat panelsamtal "på maktens villkor".

[Läs mer: Nytt Metoo-upprop: Krav på konstnärlig frihet utan sextvång](#)

[Läs mer: "Män som befinner sig högst upp i hierarkin betar sig värst"](#)

Jag förstår dem, samtal är bara en liten del i ett nödvändigt förändringsarbete. I Stockholm satt konstinstitutionernas makthavare på parad på scenen; museets ledningsduo, rektorerna från Kungliga konsthögskolan och Konstfack, samt Konstakademiens ständiga sekreterare.

Men här var konstnärer speciellt inbjudna för att ställa frågor till panelen; "expertkommentatorer" som alla skrivit under uppropet mot sexuella trakasserier och övergrepp i den svenska konstbranschen.

– Tystnaden är bruten! sa moderatorn Sofia Curman, chefredaktör för KRO:s tidskrift Konstnären.

Hon talade om "Metoo-revolutionen" som en brytpunkt och att de "som inte hänger med kommer att falla".

Institutionscheferna såg smått plågade ut och förklarade hur upprörda de blivit av uppropets starka vittnesmål om sexuella trakasserier och våldtäkter men också om maktmissbruk med rasistiska, homofoba, transfoba och funkofoba förtecken. Hög tid för "strukturella förändringar", enades man om.

Hur gör man då med konsthistoriens långa fixering vid det "manliga geniet" och den "kvinnlige musan", en genikult med rötter i 1600-talet?

– Än i dag bär vi på en konsthistoria tung av sexistisk maktutövning, där män i skydd av sin påstådda genialitet, sin makt och sin status utnyttjat och förgripit sig på yngre kvinnor, sa konstnären Sonia Hedstrand.

Moderna museets chef Daniel Birnbaum bekräftade att "ideologin har varit att konstnärliga genier fått bete sig hursomhelst" och att man nu måste fortsätta arbetet med att vidga bilden av vad en stor konstnär kan vara.

Samtalet cirklade länge kring konstvärldens "informella maktstrukturer". I Sverige är branschen påtagligt liten och sluten, rentav "inavlad" som konstnären Shiva Anoushirvani träffande uttryckte det.

Hur kan man då bryta osunda maktrelationer och "tystnadskulturen"?

Konstnären Paula Urbano vittnade om att hon känt sig ifrågasatt, förminskad och förlöjligad under sin utbildning men blivit nedtystad när hon velat anmäla. Det var också beklämmande att höra om avsaknaden av formella anmälningar, ett bevis för ett "kraftigt förtroendeproblem".

Men Konsthögskolorna och Akademien har i höst påbörjat ett förändringsarbete. Rektor Sara Arrhenius berättade att studenterna nu kan göra en anmälan till vem som helst på Kungliga Konsthögskolan, som är skyldig att utreda allt.

Arrhenius ifrågasatte också om den traditionella relationen professor-student måste se ut som den gör i dag, där studenten ofta är utlämnad och ensam i ateljén med en handledare. Det var också glädjande att höra rektor Maria Lantz intyga att Konstfack i rekryteringsprocesser framöver ska förhöra sig om det finns en historia med "kränkande beteende".

Vad krävs då för verklig förändring? I auditoriet kom flera bra förslag om ett värdegrundsarbete med uppföljningar, möjligheter att anmäla anonymt och plattare organisationer.

Men mångfaldsfrågan blev hängande i luften. Flera irriterade röster fick aldrig något svar på hur vi kan bryta en slående homogenitet i det svenska konstlivet.

Följ debatten om #konstnärligfrihet

Både panelsamtalet på Moderna museet i Stockholm och i Malmö kommer att läggas ut på nätet och publiceras på museets YouTube-kanal inom ett par veckor. Det kommer också att textas på engelska.

[Läs mer: Om #metoo och konstinstitutionernas ansvar](#)

På lördag arrangerar även Göteborgs konsthall en debatt; "Vad händer efter #konstnärligfrihet?" Samtalet kl 14-16 har som syfte att diskutera hur osunda maktstrukturerna kan brytas och förhållandena på den svenska konstscenen förbättras.

Samtalet anordnas i anslutning till konsthallens nyöppnade utställning "Mozart's Ghost", med internetkonst, feminism och motstånd.

Sonia Hedstrand är en av utställningens konstnärer och deltar i samtalet, som tillsammans med Ingrid Elam, dekan vid konstnärliga fakulteten, Göteborgs Universitet, Anna Linder, konstnär och curator, Elin Wikström, konstnär och verksamhetsledare för Gerlesborgsskolan, och Stina Edblom, konstnärlig ledare för Göteborgs Konsthall.

Birgitta Rubin

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt